

SKÚLABYRJAN

Hava ikki nóg góðar førleikar at lyfta børnini

Fyri tveimum árum síðani var ein kanning gjørd, sum vísti, at ein stórur partur av næmingunum ikki halda seg gera nóg nógv við skúlan. Ein triðingur keðir seg, og meira enn annar hvør umhugsar ofta ella altíð at skifta skúla. Ein trupulleiki er vantandi endurútbúgving, og Mentamálaráðið hevur ábyrgdina, sigur formaðurin í Lærarafelagnum, Herálvur Jacobsen

Marjun Dalsgaard

Skal man trúgva kanningini, sum var gjørd av ungum í Føroyum fyri tveimum árum síðani, so trívast børnini í okkara fólkaskúla ikki serliga væl.

Meira enn annar hvør næmingur umhugsar at flyta skúla, tey keða seg, nógv halda, at tilfarið er ov lætt, onnur at tað er ov ringt. Tey gera sum heild ov lítið av skúlatingum, og ein tíggingin heldur, at skúlin er meingingsleysur.

Hetta er ein trupulleiki, sum millum annað botnar í, at lærararnir ikki fáa nokk av endurútbúgving, og at Mentamálaráðið ikki tryggjar, at nokk av tíð og pengum eru til at arbeiða við trivnaði, sigur formaðurin í Lærarafelagnum, Herálvur Jacobsen.

Hann heldur, at tað er sera torført at fáa Mentamálaráðið í talu.

– Tað kennist, sum vit standa og rópa út í luftina. Tað er sera ringt at fáa ein dialog í lag við Mentamálaráðið, sigur Herólvr Jacobsen.

Hann saknar, at Mentamálaráðið stingur eina kós út í kortið og fylgir henni upp. Til dømis um tað er inklusión, tey ynskja, so mugu tey geva lærarunum neyðugu førleikarnar, men tað verður ikki gjørt. Lærarahópurin er ikki nóg væl fyrri at undirvísa børnini í dag, sigur formaðurin í Lærarafelagnum.

Gamlar útbúgvingar

– Nógvir av lærarunum hava eina útbúgving, sum er 20 – 30 ára gomul. Tey eru ikki nóg væl ílatin at handfara næmingar, sum eru vaksnið upp í einum samfelag, sum sær heilt annaðleiðis út, enn tað gjørdi fyrr, sigur hann. Hann vísir á trupulleikar við internetinum.

– Fyrr var lærarin primeri vitanarberin, men í dag hava tey ungu atgongd til vitan alla staðni, og hann skal kappast við facebook í tímanum. Nógvir lærarar vita ikki, hvussu tey skulu klára hesa støðuna, sigur Herálvur Jacobsen og leggur aftrat:

– Nógv gransking um læring er so mikið nýggj, at tað er slett ikki ein partur av tí gomlu læraraútbúgvingini. Samfelagið broytist alla tíðina og vitanin um, hvussu vit læra broytist.

Heldur enn at útbúgva fleiri og fleiri lærarar til arbeiðsloysi, átti man at nýtt orkuna og pengarnar upp á at endurútbúgva teir lærarar sum eru í dag.

– Tað verða færri næmingar og størri skúlar. Tað merkir, at tað verður brúk fyri færri lærarum, men kortini koma 30 nýggir lærarar út hvørt ár, og tey koma út til arbeiðsloysi, sigur Herálvur Jacobsen. Miðalaldurin millum lærarar verður hægri og liggur umleið tey fimmti. Hetta er partvíst av tí at fólk eru eldri, tá tey søkja inn á útbúgvingini. Nógv eru millum 28 og 30 ár, har tey



– Nógvir lærarar hava eina 20-30 ára gamla útbúgving. Tey eru ikki nóg væl ílatin at handfara næmingar, sum eru vaksnið upp í okkara samfelagi, sigur Herálvur Jacobsen, formaður í Lærarafelagnum

fyrr vóru fyrst í 20'unum. Harafturat vóru nógvir lærarar tæmastumenn fyrr, og fóru tískil frá, tá teir vóru 60 ár. Í dag arbeiða flestu lærarar til tey eru 67 ár, og hetta er við til at hækka miðalaldurin. Herálvur Jacobsen leggur dent á, at tað ikki er tí, at tað altíð er betri at vera ungur lærari:

– Nógvir eldri lærarar halda seg alla tíðina ajour, men vit hava ta støðu, at samfelagið broytist alla tíðina, og tær gomlu læraraútbúgvingarnar geva ikki í sær sjálvum førleikar til at

handfara tær avbjóðingarnar, sum lærarar hava í dag, sigur hann. Tað er eisini umráðandi fyri dynamikkin í fólkaskúlanum, at ungir og ný-útbúnið lærarar alla tíðina koma inn í skúlan.

Næmingatillagaða undirvísing

Kanningin frá 2012 vísti millum annað, at 36% av næmingunum keða seg ofta ella altíð. Tað er fyri ein stóran mun upp til læraran at tryggja, at undirvísingin er viðkomandi, sigur Bjørn Kalsø, mentamálaráðharri.

Hann viðgongur tó, at hetta kann verða ein stór avbjóðing.

Næmingar eru ymiskir, og umstøður eru ymskar. Tí er tað alneyðugt, at vit fáa næmingatillagaða undirvísing, sigur hann.

Tey spurdu ungu siga somuleiðis, at tilfarið er ov lætt. Onnur halda, at tað er ov ringt, og tá vit nú liggja heldur niðarlaga í PISA kanningunum, vísir hetta heilt greitt, at tørvur er á, at undirvísingin verður meiri tillagað næmingunum, sigur mentamálaráðharrin.

Tað er av týðningi, at allir næmingar fáa avbjóðingar. PISA kaningarnar vísa at nøkur fá liggja væl fyrri, men ein stórur partur av næmingunum liggja eitt sindur niðan fyri miðal, og tað royna vit at broyta, sigur Bjørn Kalsø.

Tað hava tey millum annað gjørt við at seta førleikastovur á stovn. Tað eru toymi av lærarum við serkunnleikum, sum eru tengdir at størri skúlum, umframt at smáu skúlarnir rundanum eisini hava atgongd til at brúka teir.

Ein nýskipan av fólkaskúlanum er á veg, har meira dentur verður lagdur á næmingatillagaða undirvísing. Tað verður harafturat ein partur av nýskipanini, at lærarar í stóran mun kunnu leggja eftirútbúgving og annað til rættis sjálvir, og ikki sum í dag, at Mentamálaráðið skal standa fyrri tí, sigur.

– Ein stórur partur av um tað eydnast at gera undir-

vísingina viðkomandi, er, at lærarar hava neyðugar førleikar, og at teir eru væl fyrireikaðir, og tað er betri, um skúlaleiðslurnar sjálvar syrgja fyrri, at teirra lærarahópur hevur røttu førleikarnar, sigur Bjørn Kalsø.

Ikki fylgt kanningini upp

Mentamálaráðið hevur ikki sett nakra uppfylgjandi kanning í verk av, hvi børnini trívast so illa, at annað hvørt barn umhugsar at flyta skúla.

– Vit hava ikki fylgt hesari kanningini upp enn, men ein trivnaðarkanning er sett í verk, sum skal fylgja upp á eina trivnaðarkanning, sum var gjørd í 2007 av trivnaði og happing, sigur hann.

Kanningin skal vísa, um tey tiltøk, sum vórðu sett í verk tá, hava hjálpt upp á støðuna. Millum annað gjørdist tað eitt krav, at hvør skúli skal hava eina trivnaðarætlan.

Bjørn Kalsø, heldur sum heild, at Mentamálaráðið hevur gott samstarv við lærararnar og skilur ikki, hvi Lærarafelagið sigur, at tey eru ring at fáa í talu.

– Eg haldi, at vit hava eitt gott samstarv. Lærarafelagið er við í tí arbeiði, sum verður sett í verk innan skúlaverkið, og vit royna so vítt møguligt at samstarva við lærarar og leiðslur á skúlunum. Tað eru tey, sum vita, hvat tørvur er, sigur hann.

marjun@sosialurin.fo

Kanningin:

Í kanningini, »Ung fólk í Føroyum úrslit 2012«, eru 540 níggjundafloksnæmingar (276 gentur og 264 dreingir) spurdir um nógv ymisk viðurskipti.

Kanningin vísti millum annað, at 11% halda skúlan vera meinginsleysan
36% keða seg ofta ella altíð
64% siga seg ikki gera sær nóg stóran ómak

46% siga seg ikki trívast
35% høvdu viljað givist
50% siga seg ofta ella altíð umhugsa at skifta skúla
27% siga seg semjast illa við lærararnar